

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

ΑΡΙΘΜΟΣ ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΕΩΣ : 433/2013
ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
(ΤΜΗΜΑ Α΄)

Συνεδρίαση της 16/12/2013

ΣΥΝΘΕΣΗ :

Πρόεδρος

: Μιχαήλ Απέσσος, Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ.

Μέλη

: Ανδρέας Χαρλαύτης, Στυλιανή Χαριτάκη, Ευφροσύνη Μπερνικόλα, Γαρυφαλιά Σκιάνη, Κωνσταντίνος Κατσούλας, Δημήτριος Μακαρονίδης, Αλέξανδρος Ροϊλός, Κυριακή Παρασκευοπούλου, Ελένη Πασαμιχάλη, Χριστίνα Διβάνη, Νομικοί Σύμβουλοι του Κράτους.

Αρ. Ερωτήματος

: Το υπ' αριθμ.πρωτ. Δ 111145203 ΕΞ 2013/23-9-2013 ερώτημα του Υπουργείου Οικονομικών, Γενική Γραμματεία Δημόσιας Περιουσίας, Γεν. Δ/ση Δημ. Περιουσίας & Εθνικών Κληροδοτημάτων, Δ/ση Κληροδοτημάτων, Τμήμα Β΄.

Περίληψη Ερωτήματος

: **α)** Στην περίπτωση που στην καταλειπόμενη υπέρ σχολείων της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης κοινωφελή περιουσία περιλαμβάνεται ακίνητο, ποιός μεταξύ του Δήμου και της Σχολικής Επιτροπής διαχειρίζεται την ακίνητη περιουσία και συγκεκριμένα ποιό είναι το αρμόδιο όργανο, (Δημοτικό Συμβούλιο – Οικονομική Επιτροπή ή η Σχολική Επιτροπή), για να λαμβάνει απόφαση για την :

εκμίσθωση – εκποίηση του ακινήτου, σύνταξη και έγκριση της προβλεπόμενης από το ΒΔ 98/11-4/12/1939 διακήρυξης πλειοδοτικής δημοπρασίας – εκμίσθωσης – εκποίησης του ακινήτου, ορισμό εκπροσώπου για παράσταση στη δημοπρασία, έγκριση του αποτελέσματος αυτής, σύναψη του σχετικού συμβολαίου και τέλος για την σύνταξη και έγκριση του προϋπολογισμού, απολογισμού και ισολογισμού του κεφαλαίου αυτοτελούς διαχείρισης και **β)** στην περίπτωση που στην καταλειπόμενη κατά τα άνω κοινωφελή περιουσία περιλαμβάνονται κινητές αξίες ποιός μεταξύ του Δήμου και της Σχολικής Επιτροπής προβαίνει αρμοδίως στην διαχείριση της εν λόγω περιουσίας.

Εισηγήτρια :

Ελένη Πασαμιχάλη, Νομικός Σύμβουλος Ν.Σ.Κ.

Επί του ανωτέρω ερωτήματος το Τμήμα γνωμοδότησε ως εξής :

I.- Ιστορικό :

Στο ερώτημα της Υπηρεσίας, επισημαίνονται τα εξής :

α) Το ζήτημα υφίσταται στην περίπτωση που η διαχείριση της ακίνητης περιουσίας γίνεται από το Δήμο και η διαχείριση των κινητών από τη Σχολική Επιτροπή, γιατί με τον τρόπο αυτό διαχωρίζεται το κεφάλαιο αυτοτελούς διαχείρισης σε δύο τμήματα, λόγω αρμοδιότητας διαφορετικών συλλογικών οργάνων.

β) Στην περίπτωση που στην καταλειπόμενη υπέρ σχολείων κοινωφελή περιουσία περιλαμβάνεται ακίνητο, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 1894/1990, όπως ισχύει σήμερα, η κυριότητα του ακινήτου ανήκει στο Δήμο, ο οποίος θα προβεί στην αποδοχή της κληρονομίας, σύμφωνα με την υπ' αριθμ. 696/1991 γνωμοδότηση του Γ' τμήματος του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

γ) Σε κοινή, ενώπιον του Εφετείου Αθηνών, αίτηση της Σχολικής Επιτροπής του Γυμνασίου – Λυκείου Βάμου, του Δήμου Βάμου, επαρχίας Αποκορώνου, νομού Χανίων Κρήτης, για την επωφελέστερη αξιοποίηση και διάθεση του κληροδοτήματος Ιωάννη Παίζη, που κατέλειπε ο διαθέτης υπέρ του Γυμνασίου Βάμου, με την από 14/4/1984 ιδιόγραφη διαθήκη του, για την εκτέλεση ειδικού κοινωφελούς σκοπού, το αρμόδιο δικαστήριο με την υπ' αριθμ. 6314/2010 απόφασή του απέρριψε την αίτηση ως προς την Σχολική Επιτροπή ως ανομιμοποίητη, με την αιτιολογία ότι βάσει των αρμοδιοτήτων αυτής δεν προβλέπεται η συμμετοχή της στη διαχείριση της περιουσίας του Ιωάννη Παίζη ως κεφαλαίου αυτοτελούς διαχείρισης. Έκρινε δε ότι τελικός αποδέκτης είναι ο οικείος ΟΤΑ, στον οποίο μεταβιβάστηκε η κυριότητα των ακινήτων του συγκεκριμένου σχολείου, και ο οποίος θα τα διαχειριστεί αυτοτελώς, προκειμένου να πραγματοποιηθεί η βούληση του διαθέτη, σύμφωνα με τα αναφερόμενα στη διαθήκη.

II.- Κρίσιμες διατάξεις :

A.- Στην παρ. 1 του άρθρου 109 του Συντάγματος ορίζεται : «Δεν επιτρέπεται η μεταβολή των όρων διαθήκης ή κωδικέλλου ή δωρεάς ως προς τις διατάξεις τους υπέρ του Δημοσίου ή υπέρ κοινωφελούς σκοπού»

Στα άρθρα: 1 περιπτ. 3, 10 παρ. 2 και 3, 50 παρ. 2, 82 παρ. 1 εδαφ. 1, παρ. 8, 9 και άρθρ. 102 του ν.4182/2013 (Α' 185/10-9-2013) «Κώδικας κοινωφελών περιουσιών, σχολαζουσών κληρονομιών και άλλες διατάξεις» ρυθμίζονται θέματα διοίκησης και διαχείρισης των καταλειπόμενων, υπέρ του Δημοσίου ή νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, περιουσιών για κοινωφελή σκοπό, ως εξής :

Άρθρ. 1: *«Για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος κώδικα νοούνται ως :* ... 1 ... 2 ... 3. *«κοινωφελής σκοπός» κάθε εθνικός, θρησκευτικός, φιλανθρωπικός, εκπαιδευτικός, πολιτιστικός και γενικά επωφελής για την κοινωνία, εν όλω εν μέρει σκοπός». Άρθρ. 10 :* *«2. Αν υπάρχει αμφιβολία περί του περιεχομένου της βούλησης του διαθέτη ή δωρητή ή αμφισβήτηση επ' αυτού, αυτή επιλύεται από το αρμόδιο κατ' άρθρο 825 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας δικαστήριο. 3. Το κατά την προηγούμενη παράγραφο δικαστήριο αποφαινεται*

επίσης, κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας, επί του εάν η βούληση του διαθέτη ή δωρητή δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί, για οποιονδήποτε λόγο, καθόλου ή κατά το μεγαλύτερο μέρος της και καθορίζει τον τρόπον της επωφελέστερης ή ασφαλέστερης αξιοποίησης της περιουσίας, καθώς και το σκοπό και την περιοχή για την οποία πρέπει να διατεθεί». Άρθρ. 50 : «2. Περιουσία, η οποία καταλείπεται σε υφιστάμενα ιδρύματα, σωματεία, οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης και λοιπά νομικά πρόσωπα με επιδιωκόμενο σκοπό που προσδιορίζεται επαρκώς και είναι διαφορετικός από αυτόν που επιδιώκει το υφιστάμενο νομικό πρόσωπο, χωρίς να καθορίζεται ιδιαίτερος τρόπος διοίκησης, αποτελεί ομάδα περιουσίας διακεκριμένη από την περιουσία του νομικού προσώπου ως κεφάλαιο αυτοτελούς διαχείρισης». Άρθρ. 82 : «1. Όπου δεν ορίζεται διαφορετικά οι διατάξεις του Κώδικα εφαρμόζονται και στις κοινωφελείς περιουσίες που υφίστανται κατά την έναρξη ισχύος του ανεξάρτητα από τον τρόπο σύστασής τους.....8. Με την επιφύλαξη όσων ορίζονται στις λοιπές διατάξεις του παρόντος Κώδικα, από την έναρξη ισχύος αυτού, καταργούνται : α) ο α.ν. 2039/1939 (Α' 455), β) ... γ) ο ν. 455/1976 (Α' 277), δ) ... ε) τα άρθρα 1865, 1866 εδάφιο δεύτερο και 1869 του Αστικού Κώδικα, στ) Κάθε γενική ή ειδική διάταξη, η οποία αφορά θέματα που ρυθμίζονται από αυτόν, ή αντίκεινται στις διατάξεις του». «9. Με την επιφύλαξη των παραγράφων 3 και 4 του παρόντος άρθρου, κάθε παραπομπή στον α.ν. 2039/1939 ή γενικά στη νομοθεσία περί Εθνικών Κληροδοτημάτων, νοείται από την έναρξη ισχύος του παρόντος Κώδικα ότι γίνεται στις αντίστοιχες διατάξεις του». Άρθρ. 102 : «Η ισχύς των άρθρων 1 έως 82 αρχίζει δύο μήνες από τη δημοσίευση του παρόντος Κώδικα στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Η ισχύς των λοιπών άρθρων του παρόντος αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως».

Β.- Στα άρθρα: 5 παρ. 1, 3, 4, 5, 8, 9 και 14 του ν.1894/1990 (Α' 110), όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρ. 31 παρ. 1 του ν.2009/1992 (Α' 18), ρυθμίζονται θέματα που αφορούν την κινητή και ακίνητη περιουσία των εφορειών των δημόσιων σχολείων, την κατάργηση των εφορειών των σχολείων του αρθρ. 40 του ν. 1566/1985, την σύσταση «σχολικών επιτροπών» , το έργο και τον τρόπο λειτουργίας αυτών. Συγκεκριμένα : Άρθρ. 5 «1. Η κινητή και ακίνητη περιουσία

των εφορειών όλων των δημόσιων σχολείων της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, καθώς και τα σχολικά κτίρια, για τα οποία έχουν συνταχθεί πρωτόκολλα οριστικής παραλαβής, με τα οικοπέδά τους, μεταβιβάζονται κατά κυριότητα στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης, στην περιφέρεια στην οποία βρίσκονται τα αντίστοιχα ακίνητα. ... Για τη συντέλεση της μεταβίβασης της κινητής και ακίνητης περιουσίας καθενός σχολείου με το οικόπεδό του εκδίδεται απόφαση του αντίστοιχου νομάρχη. Οι αποφάσεις, που αφορούν ακίνητα, μεταγράφονται στελώς στα βιβλία μεταγραφών του χωρικού αρμόδιου υποθηκοφυλακείου. ... Οι εφορείες σχολείων, που προβλέπονται από το άρθρο 40 του ν. 1566/1985 καταργούνται. ....3. Ο οργανισμός τοπικής αυτοδιοίκησης, στον οποίο περιέρχεται η κυριότητα της σχολικής περιουσίας κατά την παρ. 1 του παρόντος άρθρου, καθίσταται καθολικός διάδοχος των καταργημένων σχολικών ταμείων του Ν. 5019/1931 και των εφορειών σχολείων και στο όνομά του συνεχίζονται οι συναφείς εκκρεμείς δίκες.....4. Η σχολική περιουσία και οι πρόσοδοί της προορίζονται αποκλειστικά για τη λειτουργία σχολικών μονάδων του εκπαιδευτικού συστήματος.....5. Οι διατάξεις του παρόντος άρθρου, δεν θίγουν το περιεχόμενο και τους όρους διαθηκών κωδικέλλων ή δωρεών ως προς τις διατάξεις τους, που αφορούν περιουσία σχολείων Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης.....8. Συνιστώνται δημοτικά ή κοινοτικά νομικά πρόσωπα με την επωνυμία «Σχολικές Επιτροπές», διεπόμενα από το π.δ.323/1989. Κάθε σχολική Επιτροπή καλύπτει ένα ή περισσότερα δημόσια σχολεία της Πρωτοβάθμιας ή Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, ανάλογα με τις τοπικές ανάγκες, όπως εκτιμώνται από τον οργανισμό τοπικής αυτοδιοίκησης .....9. Έργο κάθε σχολικής επιτροπής είναι η διαχείριση των πιστώσεων που της διατίθενται για την κάλυψη δαπανών λειτουργίας των αντίστοιχων σχολείων (θέρμανσης, φωτισμού, ύδρευσης τηλεφώνου, αποχέτευσης, αγοράς αναλώσιμων υλικών κ.λπ.), η αμοιβή καθαριστριών, η εκτέλεση έργων για την επισκευή και συντήρηση των αντίστοιχων σχολείων και του κάθε είδους εξοπλισμού τους, η εισήγηση προς τις αντίστοιχες διευθύνσεις Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης για τον εφοδιασμό από τον Οργανισμό Σχολικών Κτιρίων των αντίστοιχων σχολείων με έπιπλα και εξοπλιστικά είδη και από το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων με

βιβλία για τις αντίστοιχες σχολικές βιβλιοθήκες, η διαχείριση των εσόδων από την ενδεχόμενη εκμετάλλευση των σχολικών κυλικείων, καθώς και η λήψη κάθε άλλου μέτρου, που κρίνεται αναγκαίο για τη στήριξη της διοικητικής λειτουργίας των σχολικών μονάδων.....14. Με αποφάσεις των Υπουργών Εσωτερικών και Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, οι οποίες δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, ρυθμίζεται κάθε λεπτομέρεια που αφορά την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος άρθρου....».

Κατ' εξουσιοδότηση των διατάξεων της παραγράφου 14 του άρθρου 5 του ως άνω ν.1894/1990 (Α' 110) εκδόθηκε η υπ' αριθμ. ΣΤ/13/22.12.1993 (Β' 140) Κοινή Απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, στην οποία, μεταξύ άλλων, ορίστηκε ότι : «Α. Η κινητή και ακίνητη περιουσία όλων των δημοσίων σχολείων Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπ/σης, μεταβιβάζεται στους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ), στην περιφέρεια των οποίων βρίσκεται το ακίνητο ως εξής : 1...9. Χρηματικά ποσά ή κινητές αξίες προερχόμενες από δωρεές, κληρονομίες κ.λπ. που έγιναν στο όνομα της σχολικής μονάδας του Σχολικού Ταμείου, της Σχολικής Εφορείας ή της Σχολικής Επιτροπής, παραμένουν στο όνομα του σχολείου για το σκοπό που είχαν διατεθεί. Β. Ακίνητη σχολική περιουσία θεωρείται όχι μόνο το κτίριο ή τα κτίρια στα οποία στεγάζεται το σχολείο με το οικόπεδό του, αλλά και κάθε άλλο αστικό, ακίνητο, αγροτεμάχιο, γεωργικός κλήρος κ.λπ. που έχει αποκτηθεί με οποιοδήποτε νομικό τρόπο (αγορά, δωρεά, διαθήκη κ.λπ.) και ανήκει στο σχολείο».

Γ. Περαιτέρω στο άρθρ. 243 παρ. 1,3 και 4 του ν. 3463/2006 «(Α' 114) «Κώδικας Δήμων και Κοινοτήτων» ορίζεται : «1. Σε κάθε Δήμο ή Κοινότητα για τη στήριξη της διοικητικής λειτουργίας των σχολικών μονάδων που βρίσκονται στα διοικητικά τους όρια, συνιστώνται νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου με την επωνυμία «Σχολικές Επιτροπές», οι οποίες διέπονται από τις διατάξεις του παρόντος και τις διατάξεις του άρθρου 5 του ν. 1894/1990 (ΦΕΚ 110 Α'), όπως κάθε φορά ισχύει ..... 3. Κάθε σχολική επιτροπή καλύπτει ένα ή περισσότερα δημόσια σχολεία της Πρωτοβάθμιας ή Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, ανάλογα με τις τοπικές ανάγκες, όπως αυτές εκτιμώνται από τον αντίστοιχο Οργανισμό Τοπικής

Αυτοδιοίκησης ..... 4. Έργο κάθε σχολικής Επιτροπής είναι η Διαχείριση των πιστώσεων που της διατίθενται για την κάλυψη των δαπανών λειτουργίας των αντίστοιχων σχολείων...».

Εξάλλου στο άρθρο 103 παρ 1 και 2 του ν. 3852/2010 (Α' 87) «ΟΤΑ: Αρμοδ/τες – ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΗΣ -...» ορίζεται : «1. Κάθε δήμος μπορεί να συνιστά ή να έχει : α) έως δύο (2) νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, ένα για τους τομείς αρμοδιοτήτων κοινωνικής προστασίας και αλληλεγγύης και παιδείας και ένα για τους τομείς πολιτισμού, αθλητισμού και περιβάλλοντος , όπως αυτοί προβλέπονται στο άρθρο 75 του ν. 3463/2006, όπως ισχύει. .... 2. Τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου που περιέρχονται στο νέο δήμο ... συγχωνεύονται υποχρεωτικά σε ένα νομικό πρόσωπο για καθέναν από τους τομείς αρμοδιότητας που προβλέπονται στην περίπτωση α' της προηγούμενης παραγράφου. Ειδικά για τις σχολικές επιτροπές αυτές συγχωνεύονται σε δύο νομικά πρόσωπα, ένα για τις σχολικές μονάδες της πρωτοβάθμιας και ένα για τις σχολικές μονάδες της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης... Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης ρυθμίζονται θέματα σχετικά με τη λειτουργία των σχολικών επιτροπών, την κατανομή των πιστώσεων, τον τρόπο και τη διαδικασία πραγματοποίησης, δικαιολόγησης και ελέγχου των πάσης φύσεως εσόδων και εξόδων, καθώς και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια. ...».

Τέλος, κατ'εξουσιοδότηση της τελευταίας ως άνω διάταξης της παραγράφου 2, εδάφιο 2, του άρθρου 103 του ν. 3852/2010 (Α' 110), εκδόθηκε η υπ' αριθμ. 8440/24-2-2011 (Β' 318) Απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, η οποία στο άρθρο 3 παρ. 4 αυτής ορίζει, μεταξύ άλλων και τα εξής : «4. Τα έσοδα των Σχολικών Επιτροπών προέρχονται : α) Από τις επιχορηγήσεις των δήμων, σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 6 περιπτ. (α) και (β) του άρθρου 113 του ν. 1892/1990, όπως ισχύει, β) Από προσόδους της σχολικής περιουσίας, γ) Από εκποιήσεις περιουσιακών στοιχείων, δ) Από κάθε είδους εισφορές, δωρεές, κληρονομίες και κληροδοσίες, ε) Από κάθε άλλη νόμιμη πηγή».

III.- Ερμηνεία - Υπαγωγή

Από τις προπαρατεθείσες διατάξεις, ερμηνευόμενες αυτοτελώς και σε μεταξύ τους συνδυασμό, σε σχέση με το διδόμενο ιστορικό, προκύπτουν τα ακόλουθα :

A.- Από τις διατάξεις του προϊσχύσαντος α.ν. 2039/1939 (Α' 455) «Κοινοφελείς σκοποί – Ιδρύματα-Υποτροφίες», που αφορούσε τις κοινοφελείς περιουσίες, όσο και του ισχύοντος σήμερα αντίστοιχου ν. 4182/2013 (Α' 185) «Κώδικας κοινοφελών περιουσιών, σχολαζουσών κληρονομιών και λοιπές διατάξεις», που καταλαμβάνει και τις υφιστάμενες, κατά την έναρξη ισχύος αυτού, περιπτώσεις κοινοφελών περιουσιών(ήτοι την 10-11-2013), προκύπτει ότι βασική υποχρέωση του Κράτους, που ενεργεί μέσω των αρμοδίων οργάνων του, είναι η πιστή και επακριβής εκτέλεση της βούλησης των διαθετών και δωρητών περιουσιακών στοιχείων, οι οποίοι καταλείπουν την περιουσία τους υπέρ του Κράτους ή υπέρ επωφελών, για το κοινό, σκοπών. Η άσκηση της εποπτείας και ελέγχου της εκκαθάρισης και διαχείρισης των καταλειπομένων, ως άνω, υπέρ κοινοφελών σκοπών περιουσιών ανήκει στον Υπουργό Οικονομικών και ήδη και στον Γενικό Γραμματέα Αποκεντρωμένης Διοίκησης, όταν ο σκοπός της περιουσίας εκπληρώνεται, κατά κύριο, λόγο μέσα στα όρια μιας Αποκεντρωμένης Διοίκησης, ή όταν η περιουσία βρίσκεται κατά το μεγαλύτερο μέρος της μέσα στα όρια αυτής. Σύμφωνα με το άρθρ. 10 παρ. 2 του παραπάνω ν. 4182/2013, αν υπάρχει αμφιβολία περί του περιεχομένου της βούλησης του διαθέτη ή δωρητή ή αμφισβήτηση επ' αυτού, αυτή επιλύεται από το αρμόδιο κατά το άρθρο 825 του Κ.Πολ.Δικ. δικαστήριο, που είναι το αρμόδιο κατά τόπο Εφετείο. Αντίστοιχη διάταξη υπήρχε και στο άρθρ. 5 του προϊσχύσαντος α.ν. 2039/1939. Περαιτέρω, όπως συνάγεται από την διάταξη του άρθρ. 50 του ίδιου ως άνω ν. 4182/2013, περιουσία η οποία καταλείπεται σε υφιστάμενα ιδρύματα, σωματεία, οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης και λοιπά νομικά πρόσωπα προς εκπλήρωση κοινοφελούς σκοπού, ειδικού και διαφορετικού, σε σχέση με τον σκοπό τον οποίο, κατά τον προορισμό του, επιδιώκει το συγκεκριμένο νομικό πρόσωπο και ο ειδικός αυτός σκοπός προσδιορίζεται τουλάχιστον επαρκώς, χωρίς να καθορίζεται ιδιαίτερος τρόπος διοίκησης, τότε αυτή αποτελεί ομάδα περιουσίας, διακεκριμένη από την

περιουσία του νομικού προσώπου «ως κεφάλαιο αυτοτελούς διαχείρισης» (Π. Θεοδωρόπουλος «Κληρονομία, κληροδοσία και δωρεά υπέρ κοινωφελούς σκοπού εκδ. 1966 Ειδικό Μέρος σελ. 265 επ. και Α.Π. 550/2012, 924/1980, 598/1997, Γνωμ. ΝΣΚ 334/2012, 74/2009, 86/2007). Στην περίπτωση αυτή δεν επιτρέπεται η συγχώνευση της καταλειπόμενης κοινωφελούς περιουσίας με την περιουσία του διοικούντος νομικού προσώπου, αυτό δε υποχρεούται να διοικεί και να διαχειρίζεται την περιουσία αυτή υπό αυτοτελή διαχείριση, διακεκριμένη της λοιπής περιουσίας του, επί τη βάσει ίδιου προϋπολογισμού (βλ. και άρθρ. 96 α.ν. 2039/1939).

Β.- Με το άρθρ. 5 του ν. 1894/1990 (Α' 110), όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρ. 31 παρ. 1 του ν. 2009/1992 (Α' 18), οι εφορείες σχολείων που προβλέπονταν από το άρθρ. 40 του ν. 1566/1985 καταργήθηκαν και στην θέση τους συστήθηκαν δημοτικά ή κοινοτικά νομικά πρόσωπα με την επωνυμία «Σχολικές Επιτροπές», διεπόμενα από το π.δ. 323/1989 (παρ. 8). Η ίδια διάταξη επαναλήφθηκε, όσον αφορά τις σχολικές επιτροπές και στο άρθρο 243 του ν.3463/2006 (Α' 114) «Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων», σύμφωνα δε με το άρθρο αυτό οι σχολικές επιτροπές, αποκαλούμενες πλέον νομικά πρόσωπα «δημοσίου δικαίου», έχουν το ίδιο ακριβώς έργο, όπως περιγράφεται και στην προηγούμενη διάταξη (άρθρ. 5 ν. 1894/1990). Ακολουθώντας με την διάταξη του άρθρ. 103 παρ. 2 του ν. 3852/2010 (Α' 87) οι σχολικές επιτροπές κάθε δήμου συγχωνεύτηκαν σε δύο νομικά πρόσωπα, ένα για τις σχολικές μονάδες της πρωτοβάθμιας και ένα για τις σχολικές μονάδες της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Έργο κάθε σχολικής Επιτροπής είναι η διαχείριση των πιστώσεων που της διατίθενται για την κάλυψη των δαπανών λειτουργίας των αντίστοιχων σχολείων (θέρμανσης, φωτισμού, ύδρευσης, τηλεφώνου, αποχέτευσης, αγοράς αναλώσιμων υλικών κλπ), η αμοιβή καθαριστριών, η εκτέλεση έργων για την επισκευή και συντήρηση των αντίστοιχων σχολείων και γενικά η λήψη κάθε μέτρου που κρίνεται αναγκαίο για τη στήριξη της διοικητικής λειτουργίας των σχολικών μονάδων. Για την εκτέλεση του έργου τους οι σχολικές επιτροπές έχουν ως έσοδα: επιχορηγήσεις των δήμων, προσόδους της σχολικής περιουσίας, εκποιήσεις περιουσιακών στοιχείων, κάθε είδους εισφορές,

δωρεές, κληρονομίες και κληροδοσίες και από κάθε άλλη νόμιμη πηγή (άρθρ. 3 παρ.4 υπ' αριθμ. 8440/24-2-2011 Υ.Α. ΦΕΚ Β' 318).

Γ.- Με την διάταξη του άρθρ. 5 του ν. 1894/1990, όπως ισχύει, η κινητή και ακίνητη περιουσία των εφορειών των δημόσιων σχολείων μεταβιβάστηκε κατά κυριότητα στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης, στην περιφέρεια των οποίων βρίσκονται τα αντίστοιχα ακίνητα, ή τα αντίστοιχα σχολικά κτίρια, με συγκεκριμένη διαδικασία που όρισε η ίδια διάταξη. Σύμφωνα με ρητή πρόβλεψη της διάταξης αυτής : α) «η σχολική περιουσία και οι πρόσοδοι της προορίζονται αποκλειστικά για τη λειτουργία σχολικών μονάδων του εκπαιδευτικού συστήματος και οι πρόσοδοι χρησιμοποιούνται για την εξυπηρέτηση της σχολικής περιουσίας». (παρ.4) και β) «με τις διατάξεις του συγκεκριμένου άρθρου δεν θίγεται το περιεχόμενο και οι όροι διαθηκών, κωδικέλλων ή δωρεών ως προς τις διατάξεις τους που αφορούν περιουσία σχολείων Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης» (παρ.5), διαφορετικά σε περίπτωση αντίθετης ρύθμισης θα παραβιαζόταν η συνταγματική αρχή της παραγράφου 1 του άρθρου 109 του Συντάγματος. Σημειώνεται ότι ακίνητη σχολική περιουσία θεωρείται όχι μόνο το κτίριο ή τα κτίρια στα οποία στεγάζεται το εκάστοτε σχολείο με το οικόπεδό του, αλλά και κάθε άλλο ακίνητο (αστικό, αγροτεμάχιο, γεωργικός κλήρος κ.λπ.) που έχει αποκτηθεί από την σχολική μονάδα με οποιονδήποτε νόμιμο τρόπο (αγορά, δωρεά, διαθήκη κ.λπ.), όπως ρητά ορίζεται τούτο και στην ΚΥΑ υπ' αριθμ. ΣΤ/13/22-12-1993 (Β-140).

Δ.- Τα δημόσια νομικά πρόσωπα μπορούν να αναπτύσσουν μόνο τις δραστηριότητες τις οποίες επιτρέπουν οι σκοποί που τους καθορίζουν οι κανόνες δικαίου. Τούτο προκύπτει από την συνταγματική αρχή της νομιμότητας που καλύπτει όλη τη δράση της Δημόσιας Διοίκησης, ως και από τον ερειδόμενο σε αυτήν κανόνα της «ειδικότητας των δημοσίων νομικών προσώπων» (βλ. Επ. Σπηλιωτόπουλος Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου παρ. 388 εκδ. 2001, ΣΤΕ 3487/2003, Γνωμ. Ν.Σ.Κ. 74/2009, 505/2007). Κατ'εφαρμογή του ανωτέρω κανόνα, που αφορά στην δράση των δημοσίων νομικών προσώπων, η δραστηριότητα των σχολικών επιτροπών δεν δύναται να εξέρχεται του κύκλου των δραστηριοτήτων τους. Όπως προαναφέρθηκε, αυτές έχουν, κατά νόμο, ως αποκλειστική αρμοδιότητα την διαχείριση των πιστώσεων που τους διατίθενται για

την κάλυψη των εξόδων της λειτουργίας εν γένει των αντίστοιχων σχολείων. Δεν έχουν πλέον ως αρμοδιότητα την διαχείριση της κινητής και ακίνητης περιουσίας των σχολείων, όπως όριζε η καταργηθείσα διάταξη του άρθρ. 40 του ν. 1566/1985 (Α' 167) (βλ. Γνωμ. Ν.Σ.Κ. 127/2004). Η εν λόγω διαχείριση ανήκει στους αντίστοιχους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης, στους οποίους έχει μεταβιβαστεί, με βάση τις παραπάνω διατάξεις, η κυριότητα κάθε κινητής και ακίνητης περιουσίας των σχολικών μονάδων.

Με βάση τα προαναφερόμενα, σε περίπτωση κατά την οποία πρόκειται περί κοινωφελούς κινητής ή ακίνητης περιουσίας, η οποία έχει διατεθεί από τον διαθέτη ή δωρητή υπέρ σχολείων και συγκεκριμένα για την λειτουργία και την συντήρηση αυτών, η νομική κατάσταση παραμένει ίδια, ήτοι η κυριότητα της περιουσίας αυτής ανήκει στον οικείο Δήμο, όπως και η διαχείριση αυτής, οι πρόσοδοι όμως εξ αυτής διατίθενται αποκλειστικά για την λειτουργία των συγκεκριμένων σχολικών μονάδων προς εκτέλεση του όρου της διαθήκης ή δωρεάς. Ειδικότερα στην περίπτωση αυτή, την ως άνω καταλειπόμενη περιουσία, ως κεφάλαιο αυτοτελούς διαχείρισης, διαχειρίζεται ο οικείος Δήμος, υπό αυτοτελή διαχείριση, διακεκριμένη της λοιπής περιουσίας αυτού, επί της βάσει ίδιου προϋπολογισμού, χωρίς να επιτρέπεται η συγχώνευση αυτής με την λοιπή περιουσία του. Η εν λόγω αρμοδιότητα του οικείου Δήμου που εκτελείται δια των αρμοδίων οργάνων του, τηρουμένων των κανόνων του Οργανισμού αυτού, επεκτείνεται σε όλες ανεξαιρέτως τις δραστηριότητες διαχείρισης της κινητής ή ακινήτου κοινωφελούς περιουσίας, μέσα στα πλαίσια που ορίζει ο παραπάνω Κώδικας κοινωφελών περιουσιών ν.4182/2013. Εν κατακλείδι, όταν πρόκειται για ακίνητο, ο Δήμος έχει ως αρμοδιότητες, μεταξύ των άλλων, και τις εξής : αποδοχή κληρονομιάς, εκμίσθωση του ακινήτου, σύνταξη και έγκριση της σχετικής διακήρυξης του Β.Δ. 30/11-4/12/1939 παράσταση στην σχετική δημοπρασία, έγκριση του αποτελέσματος αυτής, σύναψη του οικείου συμβολαίου, σύνταξη και έγκριση του προϋπολογισμού, απολογισμού και ισολογισμού του συγκεκριμένου κεφαλαίου αυτοτελούς διαχείρισης. Στην περίπτωση δε κατά την οποία η καταλειπόμενη κοινωφελής περιουσία αποτελείται από κινητές αξίες, ο οικείος Δήμος προβαίνει σε όλες ανεξαιρέτως τις πράξεις διαχείρισης που προσιδιάζουν στην φύση της

συγκεκριμένης περιουσίας. Σε όλες όμως τις περιπτώσεις οι πρόσοδοι, ή άλλως τα έσοδα εν γένει από την διαχείριση της καταλειπόμενης, ως άνω, περιουσίας διατίθενται αποκλειστικά για την πραγματοποίηση της βούλησης του διαθέτη ή δωρητή.

Η κατάσταση διαφοροποιείται τρόπον τινά, στην περίπτωση κατά την οποία ο σκοπός του διαθέτη ή δωρητή δεν συμπίπτει με το έργο των σχολικών επιτροπών, όπως καθορίζεται από τον νόμο, δηλαδή αν ο σκοπός του διαθέτη ή δωρητή δεν είναι η εν γένει συντήρηση και λειτουργία σχολικής μονάδας, αλλά διαφορετικός, όπως π.χ. στην αναφερόμενη στο ερώτημα περίπτωση της περιουσίας του Ιωάννη Παΐζη, όπου ο διαθέτης όρισε ότι « οι πρόσοδοι εκ της περιουσίας του να διατεθούν στο Γυμνάσιο Βάμου για τους 3 τελειόφοιτους μαθητές κάθε 3 χρόνια που θα είναι άριστοι και ηθικοί...». Στην περίπτωση αυτή ο οικείος ΟΤΑ είναι εκείνος, οποίος, έχοντας εκ του νόμου την κυριότητα της καταλειπόμενης κοινωφελούς περιουσίας, (τόσο της κινητής όσο και της ακίνητης) και την αυτοτελή διαχείριση αυτής, οφείλει να χρησιμοποιήσει τα έσοδα εξ αυτής για την εκτέλεση του όρου της διαθήκης ή δωρεάς και την πραγματοποίηση της βούλησης του διαθέτη ή δωρητή. Σε κάθε περίπτωση όμως δεν προβλέπεται η συμμετοχή της αντίστοιχης σχολικής επιτροπής στη διαχείριση της κοινωφελούς περιουσίας εφόσον, σύμφωνα με τα παραπάνω, το έργο των σχολικών επιτροπών, περιορίζεται αποκλειστικά και μόνο στη διαχείριση των πιστώσεων που της διατίθενται για την κάλυψη των εξόδων λειτουργίας των αντίστοιχων σχολείων και δεν δύνανται αυτές να αναμειγνύονται στη διαχείριση των κοινωφελών περιουσιών, εφόσον η δραστηριότητα αυτή κείται εκτός του κύκλου των εκ του νόμου αρμοδιοτήτων τους. Σημειώνεται ότι στην παραπάνω περίπτωση του ερωτήματος το Εφετείο Αθηνών με την υπ' αριθμ. 6314/2010 απόφασή του, κρίνοντας επί κοινής αίτησης του Δήμου Βάμου και της Σχολικής Επιτροπής του Γυμνασίου – Λυκείου Βάμου με αίτημα την επωφελέστερη αξιοποίηση και διάθεση του προαναφερόμενου κληροδοτήματος Ιωάννη Παΐζη, με την ίδια, ως ανωτέρω, αιτιολογία απέρριψε την αίτηση, όσον αφορά την σχολική επιτροπή, ως ανομιμοποίητη.

IV.- Με δεδομένα τα ανωτέρω, κατά την ομόφωνη γνώμη του τμήματος, επί του τεθέντος ερωτήματος αρμόζει η απάντηση ότι ο αντίστοιχος Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης έχει τόσο την κυριότητα, όσο και την διαχείριση της καταλειπόμενης υπέρ σχολείων της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης κοινωφελούς περιουσίας (κινητής ή ακίνητης), ο οποίος προβαίνει σε όλες ανεξαιρέτως τις πράξεις διαχείρισης που αρμόζουν στη φύση της εκάστοτε, εν λόγω, περιουσίας, ως κεφαλαίου αυτοτελούς διαχείρισης, προκειμένου να πραγματοποιηθεί η βούληση του διαθέτη ή δωρητή.

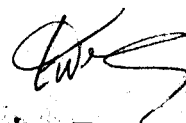
ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ

Αθήνα, 20/12/2013
Ο Πρόεδρος του Τμήματος

Μιχαήλ Απέσσος

Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ.

Η Εισηγήτρια

Ελένη Πασαμιχάλη

Νομικός Σύμβουλος του Κράτους